

Министерство
образования и науки
Кыргызской Республики

Финансируется

ЖАЛПЫ БИЛИМ БЕРҮҮ УЮМДАРЫНДА ОКУГАНДАРГА КАРАТА СЕКСУАЛДЫК ЗОМБУЛУК ОКУЯЛАРЫ АНЫКТАЛГАН/ШЕК САНОО УЧУРУНДАГЫ МУГАЛИМДЕРДИН АРАКЕТТЕРИНИН АЛГОРИТМИ

Жалпы билим берүү уюмдарынын кызматкерлеринин негизги аракеттери:

Жалпы билим берүү уюмунун кызматкери балага (окуучуга) карата зомбулук фактысы аныкталган учурда/шек саноо пайда болгондо:

- ал жөнүндө эч кечиктирбестен дароо уюмдун жетекчисине билдирет, андан кийин бул билдирүүнү бир сааттын ичинде жазуу түрүндө даярдайт.
- чараларды көрүү менен, баланы (окуучуну) социалдык педагогдун, психологдун, класс жетекчинин камкордугуна өткөрүп берүү зарыл.

2. Уюмдун жетекчиси:

- аныкталган окуя жөнүндө төмөнкү түзүмдөргө дароо эч кечиктирбестен телефон аркылуу билдирет, андан соң бир күндүн ичинде жазуу жүзүндө маалымат жиберет:
  - 1) аймактык ыйгарым укуктуу балдарды коргоо бөлүмүнө;
  - 2) ички иштер органдарына
- жабыр тарткан балага тиешелүү документтерди чогултуу жана алып баруу милдеттерин аткара турган жооптуу адисти дайындайт.

3. Олуттуу окуя болгону белгилүү болгон учурда жана/же жаракатка кабылганда

- биринчи медициналык жардам көрсөтүү;
- «Тез жардам» чакыруу;
- мыйзамдуу өкүлдөрүнө билдирүү менен, саламаттыкты сактоо мекемесине жөнөтүү бул жөнүндө (зомбулук жасаган жарандар мыйзамдуу өкүлдөр болбогон учурда).

4. Бала менен сүйлөшүүнү ал үчүн нейтралдуу темалардын айланасында достук маанай шартында жүргүзүү зарыл.

- Болуп өткөн зомбулукту талкуулабагыла.

5. Адис балага жана анын мыйзамдуу өкүлдөрүнө, балдарга жардам көрсөтө турган адистешкен социалдык, психологиялык жана юридикалык жардамдарды алууга кайрылуу мүмкүнчүлүгү жөнүндө маалымат берүүгө милдеттүү.

7. Жооптуу адис балага жана анын ата-энесине/аларды алмаштырган адамдарга көрсөтүлгөн жардамдардын натыйжалуулугун жогорулатуу максатында Баланы коргоонун жеке планын иштеп чыгууга катышат (зомбулук алар тарабынан жасалбаган учурда).

8. Баланы коштоп жүрүүгө катышкан адистер, аныкталган зомбулук фактысын жана ага тиешелүү маалыматтардын конфиденциалдуулугун камсыз кылууга милдеттүү.

9. Жалпы билим берүүчү мекеменин ар бир кызматкери окуучуларга карата зомбулуктун кайсы гана түрү болбосун, ал факты боюнча документациялоону жүргүзүүнү билүүлөрү керек:

- окуучуларга карата зомбулук фактыларын каттоо журналын;
- жабыр тарткан балага карата маалыматтык карточканы;
- кызматтык жазышууларды;
- жабыр тарткан балага карата документтер топтомун.

Приложение № 1

Информационная карточка
на несовершеннолетнего (учащегося ООО),
пострадавшего от насилия и/или жестокого обращения

1. _____
(Ф. И. О. несовершеннолетнего, дата рождения)

2. _____
(Ф.И.О. родителей, или лиц их заменяющих)

_____ (адрес проживания, социальный статус семьи)

3. _____
(Дата, время и место проявления насилия в отношении несовершеннолетнего)

_____

4. _____
(Источник получения информации)

5. _____
(Сведения о лице, совершившем насилие, степень родства, возраст, место проживания, место работы)

_____

6. _____
(Краткое описание случившегося)

_____

7. _____
(Дополнительная информация, которую важно указать)

_____

8. _____
(Принятые меры)

_____

Ответственный специалист:

Подпись _____ (Ф. И. О.)

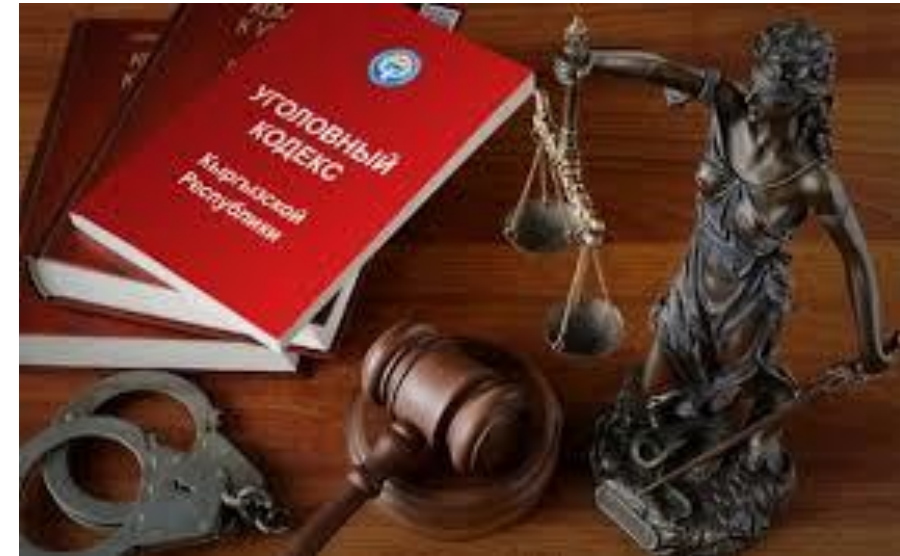
7

10. Уюмдун жетекчиси жана жооптуу кызматкер жабыр тарткан балага тиешелүү бардык документтердин сакталуусун жана конфиденциалдуулугун камсыз кылууга милдеттүү болушат.

Жалпы билим берүү уюмунун ар бир кызматкери төмөнкүдөй аракеттер үчүн жоопкерчиликке тартылышат:

1. Балага карата зомбулук фактысынын конфиденциалдуулугун бузгандыгы жана ачыкка чыгаргандыгы үчүн.
2. Зомбулук жасоо фактысын жашыргандыгы үчүн.

**ӨСПҮРҮМДӨРГӨ КАРАТА СЕКСУАЛДЫК
ЗОМБУЛУК АНЫКТАЛГАН УЧУРДА/ШЕК САНОО
ОКУЯЛАРЫНДАГЫ ЖАШЫ ЖЕТЕЛЕКТЕРДИН
ИШТЕРИ БОЮНЧА ТЕСКӨӨЧҮЛӨРДҮН
АРАКЕТТЕРИНИН АЛГОРИТМИ**

ЖАШЫ ЖЕТЕ ЭЛЕКТЕРДИН ИШТЕРИ БОЮНЧА ТЕСКӨӨЧҮЛӨРДҮН АРАКЕТТЕРИНИН АЛГОРИТМИ

1. Сексуалдык зомбулуктан жабыр тарткан жашы жетелек өспүрүмдөр менен сүйлөшүү эрежелерин сактоо менен балага колдоо көрсөтүү.
2. Медициналык жардам көрсөтүүнү камсыз кылуу (зарылчылык бар болсо).
3. Коопсуздугун камсыз кылуу (зарылчылык бар болсо).
4. Конфиденциалдуулукту камсыз кылуу.
5. Буюмдук далилдерди сактоо боюнча чараларды көрүү (кийимдеги тактар, баланы жуунтуп салууга жол бербөө, биологиялык материалдарды жуубоону сунуштоо ж.б.).
6. Маалыматты дароо эч кечиктирбестен, балдарды коргоо боюнча ыйгарым укуктуу органдын аймактык бөлүмүнө билдирүү.
7. Маалыматты рапорт берүү жолу менен, Кылмыштардын жана жоруктардын бирдиктүү реестрине (КЖБР) каттоо.

ЖАШЫ ЖЕТЕ ЭЛЕКТЕРДИН ИШТЕРИ БОЮНЧА ТЕСКӨӨЧҮЛӨРДҮН АРАКЕТТЕРИНИН АЛГОРИТМИ (уландысы)

8. Ата-энелерге, камкорчуларга, көзөмөлчүлөргө балага/камкордугундагы балага карата зомбулуктун белгилери бар экендиги жөнүндө маалымдоо.
9. Эгер зомбулук жасаган адам/ зомбулук жасаган адам болжолдуу түрдө үй-бүлө мүчөлөрүнүн бирөө болсо (атасы, өгөй атасы, байкеси, тайкеси ж.б.), анда баланы үй-бүлөдөн тезинен алуу боюнча ыйгарым укуктуу балдарды коргоо органына жардам көрсөтүү зарыл.
10. Ыйгарым укуктуу балдарды коргоо органына баланы коргоонун жеке планын иштеп чыгууга жардам көрсөтүү керек.

Баланы ИИОго алып келген учурда төмөнкү эрежелерди сактоо зарыл:

1. Жашы жете элек өспүрүмдүн жанында мыйзамдуу өкүлү чогуу болушу керек (ата-энелери, туугандары, ыйгарым укуктуу балдарды коргоо органынын өкүлү).
2. Жашы жете элек өспүрүм менен сүйлөшүүдө ак ниеттүү, жагымдуу үн менен сүйлөөнү сактоо, ошондой эле тергөөчүнүн жана педагогдун/психологдун катышуусуз зомбулукка тиешелүү суроолорду бербөө.
3. Тергөөчү жабыр тарткан баланын бардык көрсөткүчтөрүн видео жаздырган жабдууну колдонуп жана атайын эрежелерди сактап, аны тергөө бөлмөсүндө алуусу керек.
4. Баланын кызыкчылыктары үчүн, жашы жете элек өспүрүмдүн өзү жөнүндөгү жана зомбулуктун жагдайлары тууралуу маалыматтардын конфиденциалдуулугун өтө так сактоо.

Баланы ИИОго алып келген учурда төмөнкү эрежелерди сактоо зарыл (уландысы):

5. Жабыр тарткан жашы жете элек өспүрүм менен шектелип жаткан жарандын кокустан жана кокустан эмес түрдөгү бардык жолугушууларына тыюу салынат. Коридордо, бөлмөдө ж.б. жолуктурбоо үчүн бардык чаралар көрүлүшү зарыл.
6. Жабыр тарткан баланын кайрадан кайталанып виктимизациялануусуна (жабыр тартуусуна) жол бербөө, ага карата басмырлоочу, этибарсыз (кайдыгер) же сыйлабас жүрүм-турумдардын баарын четтетүү.

Мугалимдер жана жашы жете элек өспүрүмдөрдүн иштери боюнча тескөөчүлөр эмнени кылбоолору керек?

Мугалимдер жана Жашы жете элек өспүрүмдөрдүн иштери боюнча тескөөчүлөр тергөө жана эксперттик органдарынын функцияларын өздөрүнө албоолору керек, тактап айтканда сексуалдык зомбулук актысы чындыгында эле жасалдыбы же жокпу аныктоого аракет кылбоолору зарыл

Негизги милдет – жардам көрсөтүү, коопсуздугун камсыз кылуу, маалыматты тиешелүү органдарга өткөрүп берүү жана зомбулуктун кайталанышына, виктимизацияланууга (кайрадан жабыр тартууга) жол бербөө

Көңүл бурганыңыздар үчүн
ыраазычылык билдиребиз!